

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 418/2022-44

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa súdneho exekútora [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Hopferova s. r. o., Bajzova 2, Košice, v mene ktorej koná advokátka a konateľka JUDr. Martina Hopferová, proti uzneseniu Okresného súdu Michalovce č. k. 20 Er 213/2003-39 z 19. apríla 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou, prijatou Ústavným súdom Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) na ďalšie konanie uznesením č. k. I. ÚS 418/2022-27 zo 17. augusta 2022, domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) č. k. 20 Er 213/2003-39 z 19. apríla 2022 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu“). Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a priznať mu finančné zadosťučinenie, ako aj náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na základe návrhu oprávneného na vykonanie exekúcie sa pred okresným súdom viedlo exekučné konanie, v ktorom bol sťažovateľ ako súdny exekútor poverený výkonom exekúcie. Predmetom exekučného konania bolo vymoženie peňažnej pohľadávky s príslušenstvom, ktorú povinný nezaplátil napriek tomu, že mu táto

povinnosť bola uložená exekučným titulom – rozhodnutím č. p. ORP-2-305/DI-I-2000 R-87 z 2. júla 2000 vydaným Okresným riaditeľstvom Policajného zboru Michalovce. Sťažovateľ 17. februára 2020 vydal upovedomenie o zastavení starej exekúcie a výzvu oprávnenému na úhradu trov starej exekúcie, a to z dôvodu, že boli naplnené podmienky na takýto postup podľa zákona č. 233/2019 Z. z. o ukončení niektorých exekučných konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 233/2019 Z. z.“).

3. Proti upovedomeniu sťažovateľa o zastavení exekúcie podal oprávnený námietky, o ktorých rozhodol okresný súd uznesením č. k. 20 Er 213/2003-16 z 24. novembra 2020 vydaným vyšším súdnym úradníkom (ďalej len „uznesenie vyššieho súdneho úradníka“), a to tak, že im vyhovel a zrušil upovedomenie o zastavení starej exekúcie s odôvodnením, že právo priznané exekučným titulom zaniklo uplynutím času 17. augusta 2003, teda pred účinnosťou zákona č. 233/2019 Z. z. Vychádzal pritom z § 88 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, podľa ktorého rozhodnutie o uložení pokuty za priestupok možno vykonať do troch rokov od uplynutia lehoty určenej na jej zaplatenie. Pretože pokuta nebola zaplatená do troch rokov od vykonateľnosti rozhodnutia o priestupku, právo oprávneného prekludovalo, čo bolo potrebné podradiť pod § 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku, podľa ktorého exekúciu súd zastaví, ak po vydaní rozhodnutia zaniklo právo ním priznané. Z toho okresný súd vyvodil, že exekúcia mala byť už dávno zastavená, nemožno ju zastaviť podľa zákona č. 233/2019 Z. z. a celú procesnú situáciu možno vyriešiť len tak, že upovedomenie sťažovateľa o zastavení exekúcie sa zruší a exekúcia sa následne zastaví uznesením súdu podľa § 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku.

4. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd obsadený sudcom uznesením č. k. 20 Er 213/2003-29 z 8. októbra 2021 tak, že sťažnosť sťažovateľa zamietol, pretože preklúzia vymáhaného práva nastala skôr ako rozhodná doba podľa zákona č. 233/2019 Z. z. Súdny exekútor v zmysle § 57 ods. 4 Exekučného poriadku v okamihu zistenia skutočnosti, že vymáhaný exekučný titul je prekludovaný, bol povinný podať návrh na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku, preto súd zrušil vydané upovedomenie o zastavení starej exekúcie a za primárny dôvod zastavenia exekúcie považoval preklúziu vymáhaného práva.

5. Následne okresný súd napadnutým uznesením zastavil exekúciu a nepriznal sťažovateľovi trovy exekúcie z dôvodu, že k zastaveniu exekúcie malo dôjsť ešte v roku 2003. Dospel k záveru, že *„sú splnené podmienky predpokladané v ustanovení § 243j Exekučného poriadku. Má ísť o dôvody hodné osobitného zreteľa, exekútor nemal postupovať v exekúcii v súlade so zákonom, keďže nemal konať hospodárne a bez zbytočných prietahov a zároveň nemal podať návrh na zastavenie exekúcie“*. Preto nepriznal sťažovateľovi náhradu trov exekúcie v súlade s § 243j Exekučného poriadku.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému uzneseniu namietal, že okresný súd sa odklonil od cieľa a účelu sledovaného zákonom č. 233/2019 Z. z., ktorého ambíciou je zavedenie osobitného procesného mechanizmu zastavenia tzv. starých (nemajetných) exekúcií priamo

zo zákona, pričom technické otázky súvisiace s ukončením exekučných konaní sú zverené súdnemu exekútorovi. Svoju argumentáciu doplnil tým, že návrh oprávneného na začatie exekúcie bol vinou oprávneného jednoznačne a nepochybné podaný tesne pred uplynutím prekluzívnej lehoty, čo však sťažovateľ žiadnym spôsobom nemohol a nevedel ovplyvniť. Dodal, že riadne vydal upovedomenie o začatí exekúcie a pred vydaním upovedomenia o začatí exekúcie, ako aj potom vykonával úkony smerujúce k zisteniu majetku povinného a k vymoženiu dlžnej sumy. Namietal neakceptovateľnosť stavu, aby následky nedbalého konania oprávneného spôsobili, že mu nebude priznaná náhrada trov exekúcie. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu namietal jeho arbitrárnosť a nesprávne právne posúdenie veci okresným súdom, pretože tento formálne zrušil upovedomenie o zastavení starej exekúcie, čo nevyvoláva právne účinky, keďže k zastaveniu exekúcie nedošlo vydaním upovedomenia o zastavení starej exekúcie sťažovateľom, ale *ex lege* účinnosťou samotného zákona č. 233/2019 Z. z. Poukázal na to, že preklúzia vymáhaného práva môže byť len podkladom na zastavenie exekučného konania, ktoré prebieha, a pretože do 1. januára 2020 nedošlo k zastaveniu exekúcie podľa Exekučného poriadku a ani súd o návrhu na zastavenie žiadneho z účastníkov exekučného konania nerozhodoval, tak sa exekúcia zo zákona zastavila k 1. januáru 2020 a nijaký iný výklad práva podľa názoru sťažovateľa nie je ústavný. Uvedené podporil aj závermi nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 44/2022-41 z 30. marca 2022. Je toho názoru, že stratou nároku na paušálne trovy starej exekúcie došlo k neústavnému zásahu do jeho vlastníckeho práva. Zvolený výklad a aplikáciu ustanovení Exekučného poriadku a zákona č. 233/2019 Z. z. považuje za rozporný s jeho právom na súdnu ochranu a spravodlivý proces.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. V súvislosti s oznámením ústavného súdu o prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie okresný súd zaujal stanovisko podaním sp. zn. 1 Spr V 505/2022 doručeným ústavnému súdu 19. septembra 2022, v ktorom najprv stručne zhrnul priebeh exekučného konania až do vydania napadnutého uznesenia okresného súdu. Následne uviedol, že sťažovateľovi neboli trovy konania priznávané ani v prípadoch, ak súd rozhodoval o zastavení exekúcie pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 233/2019 Z. z., pokiaľ dôvodom na zastavenie exekúcie bola prekludovaná pohľadávka vyplývajúca z exekučného titulu, pričom exekúcia bola zastavovaná podľa § 57 ods. 1 písm. f) vtedy platného a účinného Exekučného poriadku. Poukázal na to, že z odôvodnení týchto rozhodnutí vyplýva, že súdni exekútori napriek prekludovaniu vymáhaného nároku viedli exekúciu ďalej a návrh na jej zastavenie podávali po dlhej dobe, pričom bolo tiež konštatované, že nepostupovali hospodárne a bez zbytočných prietahov, nepodali návrh na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 4 Exekučného poriadku, preto im neboli trovy priznané. Dodal, že tento právny názor vychádzal z § 243j Exekučného poriadku, ktorý umožňoval nepriznať trovy exekúcie v exekučných konaniach začatých pred 1. aprílom 2017.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

8. Ústavný súd upovedomil zúčastnenú osobu – Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky o podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľa [§ 126 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej

republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a umožnil jej vyjadriť sa k nej. Zúčastnená osoba v lehote stanovenej ústavným súdom stanovisko nezaslala, čím nevyužila právo vyjadriť sa.

III.3. Replika sťažovateľa:

9. Sťažovateľ sa na výzvu ústavného súdu zo 17. októbra 2022 k stanovisku okresného súdu vyjadril podaním doručeným ústavnému súdu 27. októbra 2022, v ktorom v podstatnom uviedol, že nosným argumentom jeho ústavnej sťažnosti je, že napadnuté uznesenie (resp. jeho vydanie, pozn.) je výsledkom absolútne nesprávneho právneho posúdenia veci, arbitrárneho a svojvoľného konania okresného súdu. Poukázal na to, že exekúcia sa zastavila na základe zákona č. 233/2019 Z. z. priamo *ex lege*, a to že okresný súd zrušil upovedomenie o zastavení starej exekúcie vydané sťažovateľom, nemôže tento stav zvrátiť. Uviedol, že napadnuté uznesenie podľa jeho názoru nemôže obstáť, ak bude podrobené kontrole ústavnosti a zákonnosti, pričom v tejto súvislosti poukázal na nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 44/2022-41 z 30. marca 2022. Ústavnú sťažnosť považuje za dôvodnú, pretože podľa jeho názoru konal okresný súd v rozpore so zákonmi.

III.4. Ústne pojednávanie:

10. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, pretože na základe obsahu ústavnej sťažnosti a podaní účastníkov konania dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Predmetom ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že okresný súd napadnutým uznesením neprípustným spôsobom a na základe ústavne neakceptovateľných právnych záverov zasiahol do jeho základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces. Zároveň v dôsledku toho malo dôjsť aj do ústavne neudržateľného zásahu do jeho práv majetkovej povahy podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu.

12. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obdobne aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

13. V posudzovanej veci sa sporným stala aplikácia správneho právneho predpisu pri existencii dôvodov na zastavenie exekúcie, keď na jednej strane sťažovateľ argumentuje v prospech použitia osobitného zákona č. 233/2019 Z. z. a na druhej strane okresný súd založil napadnuté uznesenie na potrebe vydať rozhodnutie o zastavení exekúcie podľa Exekučného poriadku. Vyriešenie tohto problému nadobúda podľa názoru sťažovateľa ústavný rozmer, pretože od odpovede na túto otázku je priamo závislý právny režim náhrady trov exekúcie, v súvislosti s ktorým namieta porušenie svojich práv.

14. Pre posúdenie ústavnej sťažnosti je potrebné v prvom rade poukázať na zmysel a účel prijatia zákona č. 233/2019 Z. z., ktorým bolo riešiť neúnosnú situáciu na exekučných súdoch, kde sa v státisícoch exekučných konaní dlhodobo neúspešne viedla exekúcia proti povinným a v konečnom dôsledku tento stav vyúsťoval až do kolízie s princípom právnej istoty subjektov exekučného konania. Zákonodarca túto situáciu neriešil novelou Exekučného poriadku, ale samostatným zákonom, ktorým zaviedol okrem iného aj pojem stará exekúcia. V zmysle tohto osobitného zákona má súdny exekútor za splnenia zákonných predpokladov povinnosť oznámiť oprávneným vo svojom upovedomení, že *ex lege* došlo k zastaveniu týchto starých exekúcií. V rámci svojho včasného upovedomenia má súdny exekútor možnosť si uplatniť u oprávneného tzv. paušálne trovy zastavenej exekúcie v presne stanovenej výške. Zákon č. 233/2019 Z. z. je teda vo vzťahu k Exekučnému poriadku úpravou *lex specialis*, ktorá osobitne upravuje tam stanovené situácie, a to tak vo vzťahu k ďalšiemu trvaniu exekučného konania, ako aj vo vzťahu k otázke náhrady trov exekútora, ktorú rieši v porovnaní s exekučným poriadkom osobitným spôsobom.

15. V danej exekučnej veci išlo o tzv. starú exekúciu v zmysle jej zákonnej definície (§ 1 ods. 2), čo indikovalo aplikáciu zákona č. 233/2019 Z. z. Okolnosťou majúcou za následok zastavenie exekúcie priamo zo zákona malo byť uplynutie rozhodnej doby, teda doby 5 rokov od doručenia prvotného poverenia na vykonanie exekúcie súdnemu exekútorovi. Sťažovateľ, riadiac sa právnou úpravou, preto vydal upovedomenie o zastavení starej exekúcie. Exekučný súd s vydaním upovedomenia o zastavení exekúcie nesúhlasil, pretože podľa jeho názoru došlo k zániku práva (preklúzii) skôr než k uplynutiu rozhodnej doby, a preto mala byť exekúcia zastavená podľa § 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku účinného do 31. marca 2017.

16. Na tomto mieste je potrebné uviesť, že na základe zjednotenia právnych názorov podľa § 13 ods. 3 zákona o ústavnom súde plénom ústavného súdu, plenum ústavného súdu v uznesení č. k. PLz. ÚS 1/2023 z 25. januára 2023 uviedlo, že preklúzia sama osebe na rozdiel od skutočností podľa zákona č. 233/2019 Z. z. nespôsobuje zastavenie exekúcie. Na skončenie exekúcie podľa Exekučného poriadku sa vyžaduje uznesenie súdu o jej zastavení. Inak povedané, exekúcia sa nezastavuje priamo vznikom dôvodu na zastavenie, teda zo zákona ako tomu je podľa zákona č. 233/2019 Z. z., ale až rozhodnutím súdu. Do účinnosti zákona č. 233/2019 Z. z. však vo veci sťažovateľa nebolo o zastavení exekúcie rozhodnuté. Po nadobudnutí účinnosti zákona č. 233/2019 Z. z. už exekučný súd preto nemohol zastaviť exekúciu podľa Exekučného poriadku a mal aplikovať len pravidlá osobitných ustanovení zákona č. 233/2019 Z. z. Opačný právny názor je popretím účelu a zmyslu zákona č. 233/2019 Z. z. ako osobitného, pre tento prípad (zlyhania exekučného systému) prijatého zákona. V konaní o námietkach oprávneného proti upovedomeniu o zastavení starej exekúcie je úlohou exekučného súdu skúmať iba to, či v súlade s týmto zákonom došlo k zastaveniu starej exekúcie zo zákona a nie to, či bol skôr daný dôvod na jej zastavenie podľa Exekučného poriadku. Na takúto úvahu nie je v zákone č. 233/2019 Z. z. žiaden normatívny základ.

17. S ohľadom na uvedené plenum ústavného súdu konštatovalo, že „*I. Právny názor, podľa ktorého dôvodom zrušenia upovedomenia o zastavení starej exekúcie na námietky oprávneného podľa § 7 zákona č. 233/2019 Z. z. o ukončení niektorých exekučných konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov je to, že už pred účinnosťou tohto zákona bol daný dôvod na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017, nie je správny.*

II. Samotné zrušenie upovedomenia o zastavení starej exekúcie však nie je porušením základných práv súdneho exekútora na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“.

18. V tejto súvislosti plénum ústavného súdu zdôraznilo, že právomoc ústavného súdu v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy proti rozhodnutiu všeobecného súdu je výlučne založená na jeho prieskume z hľadiska dodržania ústavnoprávných princípov, teda či v rozhodnutí boli chránené základné práva sťažovateľa. To v danom kontexte znamená, že ani prípadná vecná nesprávnosť rozhodnutia všeobecného súdu nie je sama osebe významná, lebo konanie o ústavnej sťažnosti nie je pokračovaním konania na všeobecných súdoch (I. ÚS 140/2017).

19. Pretože sú uznesením pléna ústavného súdu jednotlivé senáty viazané pri rozhodovaní v ďalších obdobných veciach (§ 13 ods. 3 zákona o ústavnom súde), ústavný súd naň v podrobnostiach odkazuje.

20. Plénum ústavného súdu sa zaoberalo aj otázkou náhrady trov exekúcie, o ktorú sťažovateľovi primárne išlo, keď uviedlo, že vecou sťažovateľa ako osobitného subjektu zúčastneného na exekučnom konaní nie je to, či sa exekúcia zastaví, dôvod jej zastavenia alebo to, či sa v nej bude pokračovať. Jeho vecou z pohľadu ústavného je to, aby mu za jeho exekučnú činnosť bola priznaná primeraná odmena a náhrady. Aj zrušenie upovedomenia o zastavení starej exekúcie nevylučuje to, aby bola sťažovateľovi pri zastavení exekúcie z dôvodu podľa § 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku priznaná podľa § 203 Exekučného poriadku odmena a náhrady, a to aj proti bonitnému oprávnenému v sume, ktorá bude vyššia ako paušálna náhrada vo výške 35 eur priznaná podľa zákona č. 233/2019 Z. z. Na tom nemení nič ani § 243j Exekučného poriadku, podľa ktorého v exekučnom konaní začatom pred 1. aprílom 2017 ak sa exekúcia zastavila, môže súd rozhodnúť, že exekútor nemá nárok na náhradu trov exekúcie, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, a to najmä ak exekútor pri výkone exekúcie nepostupoval v súlade so zákonom alebo ak nepredložil súdu vec na zastavenie podľa § 57 ods. 4 Exekučného poriadku.

21. To bol aj prípad sťažovateľa v prejednávanej veci, keď okresný súd napadnutým uznesením zastavil exekúciu a sťažovateľovi nepriznal trovy exekúcie z dôvodu, že pri jej výkone nepostupoval v zmysle ustanovení Exekučného poriadku. S ohľadom na vyslovené závery pléna ústavného súdu v otázke zjednotenia právnych názorov senátov ústavného súdu považuje ústavný súd spôsob, akým okresný súd pristúpil k riešeniu otázky trov exekúcie, keď za daných okolností aplikoval § 243j Exekučného poriadku, za ústavne udržateľný.

22. Z uvedených dôvodov ústavný súd nevyhovел ústavnej sťažnosti sťažovateľa podanej proti napadnutému uzneseniu okresného súdu (§ 133 ods. 1 *a contrario* zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. februára 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu